

een visarend meent waargenomen te hebben boven Heerlen.

Verder bespreekt Dr. Terhal de wijze waarop een kangeroe geboren wordt.

Tenslotte doet de heer Collin mededeling van de waarneming van een 18-tal soorten eenden in de Brunsummerheide.

te Maastricht op Woensdag 12 December 1951.

Aanwezig de dames van der Mijll Dekker, Bels-Koning, Muskens, Smeets, Berendschot en de heren Willemse, Van Rummelen, Thiadens, Kruytzer, Mommers, Wassenberg, Stevens, Holstege, Gregoire, Willems, Franssen, van Noorden, Onstenk, Otten, Leysen en Bingen.

Bij de opening van de vergadering vertoont de voorzitter „pro juventute” postzegels uit Zwitserland, waarop een Koninginnepage staat afgebeeld.

De heer Verbeek (St. Odiliënberg) meldt de vangst van een rivierkreeft in de Maas te Herten en in de Roer te Vlodrop, tijdens de afgelopen zomer; 17 November l.l. werd in de Roer te St. Odiliënberg een beverrat geschoten.

De heer van Noorden heeft uit de literatuur een aantal gegevens over de „rattenkoning” verzameld, naar aanleiding van wat hieromtrent op de vorige vergadering ter sprake kwam. Dit overzicht leent zich beter voor een afzonderlijk artikel, dat in een der eerstvolgende afleveringen zal geplaatst worden.

Dan volgt de voordracht van de heer van Rummelen over de Kloet. Deze verhandeling zal in de loop van het voorjaar in ons maandblad gepubliceerd worden. De voorzitter eindigt met een welgemeend dankwoord aan de spreker.

te Heerlen op Woensdag 12 December 1951.

Aanwezig de dames Freyser, Janssen, Jongmans, Sterken en de heren Collin, Br. Arnoud, Mientjes, Sterken, van Loo, Vijgen en Terhal.

Dr. Terhal bespreekt „De kleine Flora” van Dr. W. P. Postma (Tjeenk Willink, Haarlem, 1951), een handig determinatie-boekje voor 570 algemeen voorkomende Nederlandse plantensoorten.

Broeder Arnoud deelt de vondst mede van een oude larve van *Rana esculenta* in de eerste dagen van December van dit jaar.

Naar aanleiding van een vraag van de heer Mientjes ontstaat een geanimeerde discussie over bevroeringsverschijnselen bij planten.

De heer van Loo bespreekt, naar aanleiding van een opmerking uit de vergadering, het voorkomen van kanker bij populieren.

Tenslotte houdt Broeder Arnoud, aan de hand van verschillend materiaal, een interessante voordracht over de voortplantings-biologie en de voedselopname van de geelgerande watertor.

Vertoond worden mannetje, wijfje en larve van *Dytiscus marginalis*, de gerande waterkever met preparaten van de monddelen, de stigmata, de typische zwempoten, de tot hechtschijfjes gevormde tarsleden der copulatiepoten en het copulatieorgaan van het wijfje. Hun functies en structuren worden besproken. De wijze waarop *Dytiscus* zijn voedsel ontdekt en bemachtigt is interessant. Het beeld van het prooibemachtigen is achtereenvolgens: chemisch alarm, tolleren, contact, vastpakken, chemisch of taktisch keuren, eten. Tevens blijkt, dat de kever zich gedraagt alsof de gezichtsprikkel, de ogen hierbij geen rol spelen, evenmin de stroomprikkel. De prikkels, die van de prooi uitgaan worden opgevangen door chemoreceptoren, die bij *Dytiscus* niet uitsluitend voorkomen op de antennen en de tasters, maar ook op talrijk andere plaatsen om de mond. De proeven hiertoe zijn beschreven in de Levende Natuur jrg. 41. Mede worden vertoond enkele *chalcididen*, bronswespjes, gekweekt uit gallen, deze ter oriëntering van het wespje *Prestwichia solitaria*, ook een *chalcidide*, dat zijn eieren legt in die van *Dytiscus* en daartoe een of meer dagen letterlijk moet „onderduiken”. In één ei van de waard deponeert het moederdier meerdere bevruchte eieren, waaruit alleen ♀♀ ontstaan tegelijk met één of twee onbevruchte eieren, waaruit alleen ♂♂. De wespen, die in het waardei tot geslachtsrijpe dieren uitgroeien paren nog in dit ei. Bij deze soort is inteelt dus regel.

VARIETEITEN VAN ORCHIS MASCULA

door

J. JANSSEN (Heerlerheide *).

O. mascula is gebonden aan het kalkdistrict en komt zowel voor in de bossen, als op de open kalkweide en wel onder verschillende variëteiten en vormen:

1) *Orchis mascula* L. var. *stabiana* Rchb. Aan de voet van de stengel zitten 1 à 4 bruine schubben met 3 à 6 basisbladeren en 1 à 3 stengel-omvattende bladeren. Basisbladeren

langwerpig, lancetvormig met stompe top, zwak tot zwaar paars gevlekt, soms rood-bruin gestreept. Stengel pl.m. 26 cm aan de top paars aangelopen met een losse bloemtros (8 à 23 bloemen). Bracteeën lancetvormig toegesplitst en paars-rood aangelopen, even lang, of iets langer dan het vruchtbeginsel. Kleur der bloemen van wit tot donker paars. Sepalen en petalen vormen een losse helm; aan het labellum zijn drie hoofdtypen te onderscheiden, type I: lengte 1,2 cm, breedte 1,4 cm; type II: lengte 0,8 cm, breedte 0,7 cm; type III: lengte 0,1 cm, breedte 0,4 cm. Spoor horizontaal tot schuin omhoogstaand, cilindrisch afgestompt, even lang als, of langer dan het vruchtbeginsel. Bloeitijd pl.m. 25 April; de var. *stabiana* Rchb. bloeit enkele dagen eerder, dan de var. *genuina* Rchb.

2) *Orchis mascula* var. *genuina* Rchb.

Aan de voet van de stengel 1 à 4 schubben met 3 à 6 basisbladeren en 1 à 3 stengelomvattende bladeren. Basisbladeren langwerpig lancetvormig met stompe top en ongevlekt, lichtgroen gekleurd. Stengel pl.m. 30 cm, aan de top niet paars aangelopen; dichte bloemtros met 14 à 28 bloemen. Bracteeën lancetvormig, toegesplitst even lang als, of iets langer dan het vruchtbeginsel. Kleur der bloemen van wit tot donker-paars. Sepalen en petalen vormen een losse helm, aan het labellum zijn drie typen te onderscheiden, type I: lengte 1,2 cm, breedte 1,4 cm; type II: lengte 0,8 cm, breedte 0,7 cm; type III: lengte 0,9 cm, breedte 0,4 cm.

Spoor horizontaal tot schuin omhoogstaand, cilindrisch, afgestompt, even lang als, of iets langer dan het vruchtbeginsel.

3) *Orchis mascula* L. var. *stenoloba* Rchb.

Aan de voet van de stengel 2 bruin-gele schubben, 3 basisbladeren en een stengelomvattend blad. Basisbladeren langwerpig-lancetvormig, overal even breed met stompe top; stengelomvattend blad spits, ongevlekt en lichtgroen. Stengel pl.m. 28 cm met losse bloemtros (lengte 5,4 cm met 12 bloemen). Bracteeën lancetvormig toegesplitst en iets langer dan het vruchtbeginsel. Kleur der bloemen blauw-paars. Sepalen en petalen vormen een losse helm; labellum met twee korte spitsuiteenlopende zijlobben, de middenlob is $1\frac{1}{2} \times$ zolang met een spits lipje; lengte 1,5 cm, breedte 0,9 cm; dorsale sepaal lengte 0,8 cm, breedte 0,3 cm; laterale petalen lengte 0,6 cm en breedte 0,2 cm; laterale sepa-

len lengte 1,3 cm, breedte 0,4 cm; spoor horizontaal tot schuin omhoogwijzend, cilindrisch afgestompt en even lang als het vruchtbeginsel. Bloeitijd 5 Mei.

Opmerking: Als de var. *stabiana* en de var. *genuina* beide voorkomen, kan men overgangen vinden, die opvallen door hun forsere bouw en wazig gevlekte bladeren.

Mede namens Prof. J. Prick (Nijmegen) en L. Gregoire (Maastricht).

LAPHRIA FLAVA L.
EEN „HAVIK” ONDER DE INSECTEN.

door

J. H. H. DE HAAN (Weert)

In het Maandblad Jrg. 39, 1950, pag. 95, publiceerde Dr. C. Willemse interessante bijzonderheden omtrent de biologie en het voorkomen in Nederland van de roofvlieg: *Laphria flava* L.

Daar echter om het juiste verspreidingsgebied dezer soort in ons land te kennen, nadere publiciteit omtrent het voorkomen gewenst is, wil ik hiertoe gaarne het volgende bijdragen.

Te Weert trof ik deze roofvlieg voor het eerst aan ongeveer drie jaar geleden op een warme Juli-dag toen het dier op de stam van een eik zat, in zijn karakteristieke houding met de kop omlaag. Een foto, die ik daar destijds van nam, leverde geen bevredigend resultaat op.

Toch had ik reeds eerder met *flava* kennis gemaakt en wel in 1937 bij de Nürburg in de Eifel.

Deze roofvlieg is over heel Europa verspreid en komt in de zuidelijke Alpen tot op een hoogte van 2200 M. voor. (Séguy).

Toen ik in Mei van dit jaar het landgoed „Beauchamp” zuidelijk van Weert gelegen bezocht ontmoette ik daar wederom een exemplaar dezer soort.

Het was ongeveer zeven uur in de morgen en in de schaduw van het loofbos was het nog betrekkelijk koel. De dauw lag nog rijkelijk afgezet op het gras en het lukte de zon hier en daar door het bladerendek van het geboomte heen te breken.

De vogels waren er druk in de weer en onafgebroken hoorde ik er de zang van fitis, koolmees, merel, tjiftjaf, zanglijster, roodborst, bastaardnachttegaal, winterkoning en wielewaal, waartussendoor de roep van koekoek, groene specht, vlaamse gaai en het gekoer van bos-